

אף על פי פרק המישי כתובות

עג א מיי פ"ח מהל'
גירושין ה"י ה"י כו
סמג שנין ט"ש"ע אה"ע
ס"י יג עקיף י"א:
עד ב ג מיי פ"ח מהל'
מ"ח ה"י ב ופ"י
מהל' סנהדרין ה"י ב סמג
עשין יג ט"ש"ע י"ד ס"י
רמב ס"ד י:
ע"ה ד מיי פ"ח מהל'
גירושין ה"י כו סמג
עשין כ ט"ש"ע אה"ע ס"י
יג ס"ע"י י"א:
ע"ה מיי שם ה"י י"ח י"ט
ט"ש"ע שם ע"א:
ע"ו ז ו מיי שם ה"י כו
ט"ש"ע שם ס"ע"י י"א:
ע"ה ח מיי פ"ח מהל'
אשוח ה"י י"ג סמג
לאוין פ"ח ט"ש"ע אה"ע
ס"י פ ס"ע"י י"א:
ע"פ ט י ב מיי שם ה"י
י"א ט"ש"ע שם ס"ע"י
י"א ס"ע"י אה"ע י"ג י"ח
מ"י וי"מ]:

אפילו ביעתא בכוחהא. מפרש בערוך (ל) ללא צקתם צ"ל
איירי לזין לך עם הארץ שלא ידע שהן מותרות בחלב
אלא בשוחט מרנגולת ומנא זה צ"ל גמורות מיירי שמוטר לאוכלן
בחלב כדתינא בפ"ק דצ"ה (ק"ד ו: וס) וא"ת ואמאי מותר לאכלן
בחלב מאי שנה מצינת נבלה דאסרי
בית הלל אפי' כמות נמכרת בשוק
כדתנן במסכת עדיות (פ"ה מ"א) ומירך
זהלכות גדולות דגזי אסור נצילה
החמירו דהו דאורייתא אכל גזי
ומאי אפי' דקאמר אפילו ביעתא
ככותמא הא איכא מאן דאמר (חולין
דף ק"ג). בשר עוף בחלב דאורייתא
ולדידה אסורה כמו צילה נצילה
וי"ל דמ"מ קאמר אפי' שכל העולם
נהגו זו היתר ולר"ת אחי ספיר
שמיך דצ"ל נצילה הוא אכל צבצר
בחלב לא החמירו דהו היתר דכל
חד וחד צפאי נפשיה שרי (ו):

כי אפקירותא. ונפקא מינה שהיכא
שהצב מוחל על כבודו דשרי
ואפ"ה אל יורה דלא מסתייע מילתא
הואיל ורבו אללו:

ואמר ר"ג אמר שמואל ה"כ
כר"מ בגזירותיו. או אין
לפרש דגזירין מת אטו לא מת ונתנה
בנה להניק אטו לא נתנה וגמלתו אטו
לא גמלתו דל"כ היכי שרף ר"ג לצי
ריש גלותא אללו י"ל דגזירין בנת שמה
תהרגו ונתנה בנה להניק שמה מחזור
זה וגמלתו אטו שמה גמלתו ועדיין
הוא כר"ך לניק: **והרבנא** מת
מותר גמלתו אכור. רבינו שמעון
הזקן אומר דגרופה מותרת לינשא
דלא משעבדא להניק כדתינא לעיל
(דף נט): נתגרשה אינו כופה משום
דלא משעבדא ל"י ור"ת אומר דלסורה
לינשא דתינא בפ' החולין (יבמות מב).
וס) מעוברת צבירו ומינקת צבירו
לא ישא וקא פסיק ומני לא שנה
נתאלמנה ועוד שנה נתגרשה ועוד
דמפרש טעמא התם דקתם מעוברת
למינקה קיימא דמשמע דהיינו טעמא
דמינקה היינו טעמא דמעוברת
ולמאי דהו מפרש מעיקרא טעמא
דמעוברת שייך בגרופה כמו באלמנה
אע"ג דהדר צ"י מההוא טעמא מנופא
באלמנה לא עדי צ"ה דמיירי אפי'
משעבדא מני טעמה ככותמא או
רואה לינשא (ט):

הכניסה

הגהות מהר"ב רשבוב

[א] תוס' ד"ה ואמר
כד נתמן וכו' ל"ה לפרש
דגזירין מת אטו לא מת.
ע"י שאלמות פ' ויאל ס"י
י"ג דף ה ע"א צ"ה
כרס וכו' יעשה דמנוטר
השאלמות סנהר דמנעט
גזירה זו היא והלאה
(מ"ר"י פ"ק) בעל שאלות
שלוט שם לא היגיונו
ולכך ליבש קושיות מוס'
בזמן אחר להשאלמות:

תוספות ר"ד

עד כ"ד חודש דברי ר"מ
ור"י מתיר ב"ח חודש:
א"ר"ב"ה הן הן דברי ר"ש
והן הן דברי ב"ה. שבש"א
כ"ד חודש וכו' א"ר"ח
חודש. חשב"א א"ר אכר"ה
לדברי האומר כ"ד חודש
מותרת להנשא כ"כ"א
חודש ולדברי האומר ב"ח
חודש מותרת להנשא
כ"ד חודש לפי שאין
החלב נעבר אלא לאחר
ג' חדשים: אמר עולא
ה"ל כ"ד חודש ואמר מר עובדא
התיר ר"ח לינשא אפי'
חודש כ"ד: אריס' דאבי
אתא לקמי' דאבי א"ל
מהו ליארס בחמשה עשר
חודש א"ל חזא דר"מ
ור"י ה"ל כ"ד וכו' וכו'
ה"ל כ"ד חודש ואמר עולא
ה"ל התיר ר"ח לאחר ט"ו
וכ"ש את דליארס כי
אתא אבי לקמי' דר"י
א"ל רב ושמואל דאמר
תרווייהו צריכה להמתין
כ"ד חודש חוץ מיום
שנוגד בו וחזן מיום
שתארוס בו וה"ל בתרי'
חודש כ"ד: אריס' דאבי
תלתא פרסי ואל' פרסא
בחלא ולא אדריכי אמר
אבי הא מילתא דאמר
רבנן (ה) אפי' בשנתא
דדוחקא לא לישרי אינש
במקום רבי' לא משום
דמחזי כאפקירותא ותו לא
אלא משום דלא מסתייע
בני מילתא דהא אגא הוה
גמירא להא דרב ושמואל
עשרים וארבע שנין ואפ"ה
במקום רבי' לא מסתייע
מילתא ובההיא שנתא
אינעלמא מני': ת"י נתנה
בנה למניקה גמלתו או
מת מותרת להנשא מיד
ר"פ ור"ה כ"ד דר"י סבור
למעבד עובדא כי הא מנאי
א"ל היא סבתא בדידי הוה עובדא ואסר לי ר"ג אינו ר"ה ור"ה ר"ג ר"ש גלותא שאני דבי ר"ג דמכ"י יחבי בנייה למניקה תו לא הדרי בהו ומסיק תלמודא מת מותר וגמלתו אסור מר
בר"א אמר אפי' מת נמי אסור דילמא קטלה ליה ואולא ומינסבא הוה עובדא ותנקתי. ולא היא. היא כותית הוה: ת"ר הרי שנתנו לה בן להניק ה"ו לא תניק עמו לא בנה ולא בן חברתה. פסקה קמנא אוכלת הרבה ולא
תאכל דברים הרעים לחלב. אוכלת הרבה מהיכא משלה:

עד עשרים וארבעה חדש. שמה תתעבר ותתערך לגמול את צנה
ובעל זה אינו צביר שיקנה לו צ"לס וחלצ: **שמונה עשר חדש**. דיו
למינוק לניק צק: **אפקירותא**. חוצפא: **דלא מיסתייעא מילתא**.
שיורה כהלכה: **נפנה בנה למינקת**. זו שמת בעלה או גמלתו בתוך
זמנו או מת: **לצי ריש גלותא**.
אלמנות שהיו צהן מניקות ונתנו
בניהם למניקה והתירו להנישא:
דלא הדרי צהו. מניקה שפסקה
להניק בניהם יראה לחזור צה לפי
צבירי אדם מאוימים הם אכל צבירי
אחריני דלמנא הדרא צה המניקה
וחזור הצן אכל האס ומסתקן: **לא
ססברו מהא**. אי לא אמרה לכו
קצתא משמני דר"י לא הייתם יודעים
ללמוד מתוך משנה זו שאסור: **הכי
שהיט רדופה**. רוב ימיה להיות
בצ"ה צבירי כ"י כל אלו אין דכ"ן
להתעבר: **שאינא ראויה לניד**.
שנעקר בית הריון שלה: **בגזירותיו**.
ככל מקום שהוא מחמיר מדרכין.
אלמא אע"ג דאין כאלו להצמין צין
זרעו של ראשון לשל שני דהא לא
מיעברא לא פלוג רבנן בתקנת
גזירות שלהם צין אשה לאשה וגזרו
קתם שמתמין כל אשה שלשה חדשים
והכי נמי לא פלוג רבנן במינקת
שמת בעלה צין שהיא מניקתו צין
שאינא מניקתו: **גמלתו אכור**.
שגמלתו מחמת שרואה לינשא: **פסקה
קיימא**. פסקו ליתן לה מזונות
מועטים: **אולכס הרבה**. משלה כדי
שיהיה לה חלב הרבה ולא תמינות:
כשום. הומלוין: **חזוה**. עששים של
זרע תבואה: **חזושה**. קורל"י: **קורא**.
ר"ך הגלל דקל מה שנוסף
על הענף צנשה זו: **כופרא**. תמריס
בקטנותן: **כמלא**. כותם: **והרפנא**.
דגיס מנוגנין בקמת וליך וסומן
שלהן: **מינייהו פסקי חלבא**. יש
צבירים הללו שפוסקין חלב האשה
ידש צהן שאין מפסיקין אלא עושרין:
בני נכפי. ולדות שמתעברות עם
נופלים מחולי שמו פשיאון: **שמוטי**.
ארוכי זואר והוא מוס: **גירדני**. פי'
אדם שנמרט שערות ראשו או בעל
גר: **זולני**. רעבתנין: **דולפני**.
עיניהם זולפות מיס תמיד: **מוניני**.
הורגלה לנכול דגיס קטנים: **מליני**
עילא. עיניו פורחות ונעות תמיד:
גרגושא. אדמה אחילא"ה צלע"ו:

צ"י

או שהלך בעלה למדינת הים או שהיה בעלה זקן או חולה או שהיתה עקרה
זקנה איילונית וקמנה והמפלת אחר מיתת בעלה ושאינה ראויה לילד הכולן
צריכות להמתין שלשה חדשים דברי ר"מ רבי יוסי מתיר ליארס ולינשא מיד (ו) ואמר רב נחמן אמר שמואל
הלכה כרבי מאיר בגזירותיו אמרי ליה (ז) לאו אדעתין והלכתא ימת מותר גמלתו אסור מר בר רב אשי אמר
אפילו מת נמי אסור דלמא קטלה ליה ואולא ומינסבא הוה עובדא וחנקתיה יולא היא ההיא שוטה הואי דלא
עבדי נשי דחנקן בנייהו: תנו רבנן ה"ה שנתנו לה בן להניק הרי זו לא תניק עמו לא בנה ולא בן חברתה
פסקה קיימא אוכלת הרבה ילא תאכל עמו דברים הרעים לחלב השתא בנה אמרת לא בן חברתה מיבעיא
מהו דתימא בנה הוא דחיים עילויה מציא ליה טפי אבל בן חברתה אי לאו דהוה לה מותר לא הוה מציא
ליה קא משמע לן פסקה קיימא אוכלת הרבה מהיכא אמר רב ששת משלה לא תאכל עמו דברים הרעים מאי
נינהו א"ר כהנא כגון כשות וחזיו ודגים קמנים ואדמה אביי אמר אפילו קרא וחבושא רב פפא אמר אפילו קרא
וכופרא רב אשי אמר אפי' כמכא והרסנא מינייהו פסקי חלבא מינייהו עכרי חלבא: דמשמשא בי ריחיא הוה לה
בני נכפי דמשמשא על ארעא הוה לה בני שמוטי דדרכא על רמא דחמרא הוה לה בני גירדני דאכלה חרדלא
הוה לה בני זולני דאכלה תחלי הוה לה בני דולפני דאכלה מוניני הוה לה בני מציצי עינא דאכלה גרגושא
הוה לה בני מוכערי דשתאי שיכרא הוה לה בני אוכמי דאכלה בישרא ושתאי חמרא הוה לה בני
בריי

צ"י

או שהלך בעלה למדינת הים או שהיה בעלה זקן או חולה או שהיתה עקרה
זקנה איילונית וקמנה והמפלת אחר מיתת בעלה ושאינה ראויה לילד הכולן
צריכות להמתין שלשה חדשים דברי ר"מ רבי יוסי מתיר ליארס ולינשא מיד (ו) ואמר רב נחמן אמר שמואל
הלכה כרבי מאיר בגזירותיו אמרי ליה (ז) לאו אדעתין והלכתא ימת מותר גמלתו אסור מר בר רב אשי אמר
אפילו מת נמי אסור דלמא קטלה ליה ואולא ומינסבא הוה עובדא וחנקתיה יולא היא ההיא שוטה הואי דלא
עבדי נשי דחנקן בנייהו: תנו רבנן ה"ה שנתנו לה בן להניק הרי זו לא תניק עמו לא בנה ולא בן חברתה
פסקה קיימא אוכלת הרבה ילא תאכל עמו דברים הרעים לחלב השתא בנה אמרת לא בן חברתה מיבעיא
מהו דתימא בנה הוא דחיים עילויה מציא ליה טפי אבל בן חברתה אי לאו דהוה לה מותר לא הוה מציא
ליה קא משמע לן פסקה קיימא אוכלת הרבה מהיכא אמר רב ששת משלה לא תאכל עמו דברים הרעים מאי
נינהו א"ר כהנא כגון כשות וחזיו ודגים קמנים ואדמה אביי אמר אפילו קרא וחבושא רב פפא אמר אפילו קרא
וכופרא רב אשי אמר אפי' כמכא והרסנא מינייהו פסקי חלבא מינייהו עכרי חלבא: דמשמשא בי ריחיא הוה לה
בני נכפי דמשמשא על ארעא הוה לה בני שמוטי דדרכא על רמא דחמרא הוה לה בני גירדני דאכלה חרדלא
הוה לה בני זולני דאכלה תחלי הוה לה בני דולפני דאכלה מוניני הוה לה בני מציצי עינא דאכלה גרגושא
הוה לה בני מוכערי דשתאי שיכרא הוה לה בני אוכמי דאכלה בישרא ושתאי חמרא הוה לה בני
בריי

צ"י

(א) [ע' גיטין ע"ה].
(ב) [במסכתא מדה אלתא
ר' יומין בן יוסף]. (ג) [ז"ל
אלפרס כ"א בשאלמות פרשת
ויאל ס"י ג]. (ד) [עירובין
מו: זכ]. (ה) [יבמות מב.
(ו) [ע"ז טו]. (ז) [עירובין
כב: ח]. [יבמות מב.
ע"ש עירובין מו. ע"ש
[במסכתא יבמות פ"ו ע"ש].
(ט) [עירובין שם לעיל
מו]. (י) [בבבא טו. ושי"ט].
(יא) [ב"מ ע"ג]. (יב) [ע"ז
דמא וענקן גרדן אלתא
דמא וצלאשת חממה צ"י
דך ארץ שער ד' העמק
דלרבלא דלמנא דחמלא פי'
דס החמור]. (יג) [עירובין
ע"ך מן פירש קטני עינים].
(יד) [ע"ז כמח]. (טו) [ע"ז חמ"ג].
עירובין סג: [ומס' חולין
מ. ד"ה שזון וכו' וצ"ה ו:
ד"ה צ"ל]. (טז) [ע"ע חמ"ג].
יבמות מב. ד"ה פסח].

לעוי רש"י

הומל"ן. כשות.
קורבניה [קדוה"ן].
חבוש (פר).
פשיאון [פשיאון].
מחלת הנפילה.
ארוילא"ה [ארוילא"ה].
חומר. טין.

מוסף רש"י

ר"י יהודה מתיר
בשמונה עשר חדש.
ל"י יהודה זמן הנקט
מיעק עד שיהו לו י"ח
חדשים (גיטין ע"ה).
הה"ש
בתריה כ"י בחלא. צין
המלות מקום קשה להלין
(ע"ז טו). ולא אדריכי.
לפון דרף ומשני ב"ח
(טו) לא השיגו ודמיון
כפגש בגנשה (שופטים כ)
מחו לא צינמין הדיפוסו
מנוחה דרביבוהו, עניהם
מקום מנוחתם השיגום
הצניס לני צינמין (ע"ז
טו). ביעתא בכוחהא.
צ"ה לנבלה כמות שם
צו יקוצי דלמנא, דמילתא
(עירובין מב).
הרי שהיתה רדופה
לילך לבית אביה.
מירה לזר צבית אביה
עזרי אמת ואינה רגילה
עם בעלה (עירובין מב).
רדופה, רגילה, וגם סמוך
למינתו מערה צבית אביה
ומן מרובה, לילכא למימר
מעוברת היא (יבמות מב).
או שהיה לה כעס.
ולא משעה (טו). או
שהיתה עקרה. שנעקר
רמיה ונטלה האס שלה
(טו). או: מחמת מול סכבר
קשאת ל"י צ"י אסר ולא
יגיה לכן והחוקה עקרה
(עירובין מב). איילונית.
ממני אמה וש לא סומנין
שאין לה שערות ולא דנין,
ולשון איילונית דוכתימא,
כאלו זה שאינו יולד (טו).
ושאינה ראויה לילד.
ממת משקה סס (טו) או
חולי (יבמות מב). כולן
צריכות להמתין. דגזרו
שאינה ראויה אטו ראויה
(טו). הלכה כ"י מאיר
בגזירותיו. צבירי שהוא
מחמיר על דבר מורה
כאיסור והסיר על די
גזירת צבירים (ע"ז טו).
לאו אדעתא. לא הייתם
זוכרי, ודכתי פירשו לא
ספירא לי (שבת צ"ה).

(6) נראה דע"מ הוא וצ"ל אפילו ביעתא ככותמא לא לפרש אה"ע וכו'